

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa - förslag från Europeiska kommissionen [KN2023/00745]

Er beteckning: 2023/00745

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jämtlands län ställer sig positiv till det omarbetade luftkvalitetsdirektivet som helhet och anser att det är av stor vikt att arbeta med dessa frågor. Vi ser positivt på att de skärpta luftkvalitetsnormer som föreslås närmar sig WHO:s riktvärden och dagens preciseringar inom miljökvalitetsmålet Frisk luft. Ambitiösa mål och normer behövs för att förbättra luftkvaliteten, nå miljökvalitetsmålet och i sin tur främja människors hälsa, inte minst känsliga och utsatta grupper såsom barn.

Det är en ambitiös tidsättning med att de skärpta luftkvalitetsnormerna ska uppnås till 2030, vilket kommer att bli en utmaning. Dagens nivåer av partiklar PM10 nås inte idag i Östersund stad och för att de skärpta kraven ska uppnås behöver ytterligare kraftfulla åtgärder införas. För att resurser ska kunna avsättas till att genomföra effektiva åtgärder är det väsentligt att det finns en flexibilitet och möjlighet till undantag och tidsfrist under en övergångsperiod.

Förstärkta krav på övervakning, mätning och modellering av luftföroreningar kommer på sikt att ge en värdefull ökad kunskap om miljötillståndet och bättre möjligheter att sätta in åtgärder i tid, vilket ses som positivt. Detta förutsätter dock att det finns stöd och vägledning från nationellt håll så att detta kan genomföras på ett effektivt sätt. Förslagen kan också medföra ökade kostnader, särskilt initialt, då fler kommuner kan komma att omfattas av krav på mätning, modellering och framtagande av luftkvalitetsplaner. Här kan riktade satsningar behövas för att det ska bli ett effektivt övervaknings- och åtgärdsarbete. Inte minst för norrlandslänen och norrlandskommunerna, där mildare vintrar till följd av ett förändrat klimat kan leda till försämringar av luftkvaliteten, särskilt med avseende på partiklar som härrör från vägtrafiken och halkbekämpning vintertid.

För förslagen till sanktioner, rätt till överklaganden och ersättning behöver konsekvenserna först utredas och analyseras närmare, där även hänsyn tas till olika regionala förutsättningar, för att inte detta ska riskera att motverka ett effektivt och skyndsamt åtgärdsarbete.

Artikel 3 Regelbunden översyn

Förslaget med en regelbunden översyn för att ta hänsyn till ny forskning om luftföroreningar och deras effekter på människors hälsa och miljön, inte minst senaste vetenskapliga informationen från WHO, ses som positivt. I detta sammanhang behöver också nya behov av miljöövervakning och kontroll tas hänsyn till och starta upp i ett tidigt skede för att kunna följa utvecklingen av nya luftföroreningar.

Artikel 4 Definitioner

Definitionen av känsliga och utsatta grupper skulle med fördel kunna förtydligas och exemplifieras, till exempel att det inkluderar barn, då det kommer till påverkan av luftföroreningar. Det är av stor vikt att dessa grupper tas hänsyn till och att särskilda åtgärder kan vidtas för att förebygga hälsoskadliga effekter för dessa grupper.

Artikel 7 och Bilaga II Utvärderingströsklar

Positivt med förenkling genom att enbart ha en nivå av utvärderingströsklar. De föreslagna sänkta utvärderingströsklarna kan innebära krav på mätningar i vissa kommuner som saknar mätningar idag. Detta kan innebära en ökad kostnad, något som kan vara svårt för en mindre kommun att bära.

Artikel 10 Superstationer för övervakning

Positivt med mätningar av alla väsentliga parametrar i både regional och urban bakgrund som också kan användas som referens till mer lokala mätningar. Utifrån resultaten från mätningarna vid dessa superstationer för övervakning behöver behovet av utökade mätningar i övriga övervakningsprogram ses över för att kunna utvärdera halterna av nya ämnen, som till exempel sot, på mer lokal nivå. Ytterligare en parameter som med fördel skulle kunna ingå som obligatorisk vid dessa mätstationer är metan som är en luftförorening som påverkar både klimatet och människors hälsa.

Superstationer skulle också behöva etableras med inriktning på skydd av växtlighet och naturliga ekosystem. Vid placering av sådana provtagningspunkter behöver hänsyn tas till olika miljöers känslighet vilket gör att en annan zonindelning kan behöva göras för att bedöma behovet av antal övervakningsstationer. Fjällområdet är exempel på en

känslig miljö som kan behöva ha en sådan utökad övervakning av luftkvalitet.

I samtliga ytvattenförekomster som omfattas av vattenförvaltningen i Sverige överskrids gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) på grund av långväga luftburna föroreningar. För att följa depositionen av dessa ämnen behöver de inkluderas i övervakning av luftkvalitet kopplat till skydd av naturliga ekosystem.

Artikel 17–18 Överskridanden och tidsfrist

Då det blir en utmaning att nå de föreslagna normerna till 2030 kommer det att vara väsentligt att det finns en flexibilitet och möjlighet till överskridanden och tidsfrist. Det bedöms särskilt svårt att nå de föreslagna gränsvärdena för partiklar PM10 i de norrländska städerna och större tätorter, där klimatförändringarna ger mildare vintrar och större behov av halkbekämpning genom sandning och saltning på vägarna under vintern. Fler tillfällen med is- och snöfria vägar där dubbdäck medför slitage av vägbanan kan också generera mer partiklar. Det är av stor vikt att resurser kan avsättas för att arbeta med effektiva åtgärder i stället för att behöva avsättas för administration och sanktioner för överskridanden.

Artikel 19 Luftkvalitetsplaner

Vi ser positivt på att förväntad effekt av åtgärderna föreslås bli ett krav. Här behövs nationell vägledning och stöd kring hur detta ska beräknas och tas fram och vilket underlag som behövs. Den vägledning som finns idag i Naturvårdsverkets Luftguiden om åtgärdsprogram kan också behöva brytas ut och göras mer omfattande för att bli ett mer effektivt stöd. Bra att förtydliga åtgärder som behöver utföras särskilt riktat mot känsliga och utsatta grupper såsom barn.

Artikel 22 Information till allmänheten

Det är positivt att allmänheten får snabb information om luftkvaliteten och om det finns risk för överskridanden av gränsvärden. För att öka förståelsen för åtgärder kan en sådan information med fördel även innefatta vilka konsekvenser för exempelvis människors hälsa som ett sådant överskridande får.

Artikel 27–29 Rättslig prövning, ersättning och sanktioner

Förslagen till sanktioner och rätt till överklaganden och skadestånd behöver utredas och analyseras närmare vilka konsekvenserna kan bli,

då även utifrån olika regionala förutsättningar. Rätt till överklagande får inte riskera att motverka ett effektivt och skyndsamt åtgärdsarbete.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med biträdande enhetschef Annika Lundmark som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Susanna Löfgren och enhetschef Jens Fuchs medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.